

Ren pittn zungmindarhaitn “Dialoghi con le minoranze”

Si sono svolti presso la Sala delle Marangonerie una serie di incontri, organizzati dal Servizio Minoranze Linguistiche della Provincia, per tenere alta l'attenzione sulle minoranze linguistiche locali e per approfondire, attraverso diverse declinazioni, il tema universale della minoranza, il tutto partendo dalla presenza, sul territorio provinciale, della minoranza storica cimbra, ladina e mochena, senza dimenticare quelle abbandonate a sé stesse o, peggio ancora, oppresse e minacciate.

An fintzta izzese gehaltet dar lest vo mearare trèffan zo reda von zungmindarhaitn. Dar trèff, geböllt vodar Provintz vo Tria, iz khent durchgevüart von djornalist un schraibar afgano Alidad Shiri vodar mindarhait Hazara boda hatt geredet vo soinar mindarhait un hatt gedénkht ke vo balda soin bidar augánt di talebé di sachandar soin bidar schaüla sber. Di baibar est, nèt lai mang neméar gian ka schual, ma sa mang njänka gian auzzalt dar tür. Sa hám njänka an nám, sa soin: 'z baibe von ..., di mámma von..., di tochtar von; er sèlbart hatt nèt gebizt in nám vo soinar nona un soinar mámma. Attn trèff soinda gest inngeladet di Anna Simonati vodar Universitét vo Tria, di antropologa Michela Zucca un di Anna Maria Trenti Kaufman vitzekordinatören von Komitát von Taütschan Zungmindarhaitn von Beleschlánt. Ania glaz hatt khött daz soi; di Anna Simonati hatt gedénkht bi bichte 'z izta hërta gest di arbat von baibar vo pèrge zoa zo macha pazzan daz biane gèlt bodada iz gest; di Michela Zucca hatt khött ke di pèrng learnse

Stefania Segnana, Anna Maria Trenti Kaufman, Alidad Shiri, Michela Zucca, Anna Simonati [Archivio Ufficio Stampa PAT]

ombrómm di baibar süachan a pezzar lem un vor ditza auzohalta di lentar von pèrng mochtma gem an okasióng in baibar z'stiana sèmm. Di Anna Maria Trenti Kaufman hatt gedénkht ke in vil lentar vo pèrge boda di mánnen soin vortgest vor ettlane mánat, di baibar hám gemocht vürtrang allz alümma

un vor ditza di famildje von pèrng soin gest gerédjart nèt von mánnen ma von baibar. Si hatt o khött ke auzohalta di lentar von pèrng di politica mocht gian inkéng disan lentar un ummaz von sachandar bose magat tüan iz machan zaln mindar stóier baz in ändarn.

E.v.K.

No a par tang innzomèldase azpe zimbar vo Lusérn!

Il 20 dicembre scade il termine per la compilazione del Censimento delle Minoranze Linguistiche 2021 della Provincia Autonoma di Trento. Tali dati poi saranno utilizzati per la programmazione degli interventi a favore delle 3 minoranze linguistiche trentine.

“Umbrómm biar soin lusérnar. Umbrómm biar soin biar”. Asó sinkta da Zimbar Koràl vo Lusérn. An móto, a sachan boda hatt hërta gehaltet ágepunktet di lusérnar. Alle biar soin zimbar un lusérnar. Vor a par mánat, dar ISPAT hatt geschikht alln in trianar laüt, boda lem in di Provintz vo Tria, a lettar boda lirnt bia ma tüat auzzovülla di zelung 2021 von zungmindarhaitn. A bichtegez sachan boda khint gemacht aln 10 djar, boda iz gántz dèstar machan un boda helft, daz earst vo

alln, üs. Umbrómm biar ána zung, ána kultür un ána ünsar identitèt beratn a lentle vo pèrge azpe vil ándre. Vor ditza mochparaz innmèldn Zimbar afti zelung 2021 vodar Provintz vo Tria, asó auzzohokha ka Tria ber bar soin un biavl bar soin. Ditza zoa azta di istituzióngen mang vürtrang allz daz peste vor ünsar lánt. Un bi mearar bar soin, bi pezzar 'z iz vor alle. Geat attn sito von ISPAT un süacht “Censimento Minoranze Linguistiche Ladina, Mochena e Cimbra”. Di famildje boda lem atz Lusérn boda

hám nonet auzgevüllt in formulär online, bartn khemmen ágerüaft von arbatar zoa auzolesa di dati asó auzzovülla in formulär afti kart. Allz ditza bart helvan in istituzióngen boda drauschaung atti récht vo Lusérn un alln in kamòundar boda gehöarn in ummana von 3 zungmindarhaitn vodar Provintz vo Tria. Gèttaz zo tüana un macht disan formulär bodaz bart haltn sèmm mindar baz 2 minüttn. Un azpe sa hám khött dise djar, **BIAR SOIN ZIMBARN!**

Dar Nachtvogl

'Z iz bidar Boinichtn

Come ogni anno, quando gli alberi sono completamente spogli dalle loro foglie e la temperatura si abbassa, significa che sta arrivando il periodo natalizio. Natale però, non dovrebbe essere vista come un'occasione per scambiarsi regali costosi, bensì come un'opportunità per passare più tempo con i nostri cari e con le persone a cui vogliamo bene.

Azpe alle djar, balda alle di löapar soin gevallt von èlbar un heft à z'soina khalt auzzalt, billz muanen ke 'z izta ná zo khemma di zait vo Boinichtn. Disa zait iz schümma umbrómm ma steat nâmp in laüt boma haltet gearn un vil vert sekma paréntn boda soin vort bait un hatt nèt gesek vor daz gántz djar. Allz ditza vor alle üs iz hërta gest eppaz normálegez, fin vert, balbar hám erlebet vor daz earst djar di Boinichtn duránte dar pandemia vo covid boda iz ná zo giana vürsnen sa vo zboa djar. Un asó, vor da earst bóttia in moi lem, iz nèt gest possibile pasàrn dise schümman vairta pitt alln in laüt bode halt gearn. Haür o ditza schaüla sachan iz nonet pasàrt gántz, ánka az schauget auz pezzar baz vert.

Berda paitet mearar disar zait duránte daz gántz djar soinz sichar di khindar. I gedénkmar ke, balde pin gest khlumma, vor mi izta gest nicht pezzar baz èzzan in compagnia vo alln moin paréntn un tüan offe di geschénkh untar in albar in tage vo Boinichtn un i pin sichar ke 'z iz asó, nèt lai da ka üs, ma in da gántz bèlt o. Di tradizióngen soin vil: berda paitet in vatarboinichtn, berda gloabet ke 'z khinta dar hailege Nikolaus, ándre anvétze hám liabar hengen di hosan attn ovan paitante dar befána, un 'z izta o berda, azpe atz Lusérn, paitet dar sánta Lutzia boda khint kan khindarn pitt soin esl un pinn karétt. Un henganteme à att ditza bille rivan khödante ke 'z iz nèt bichte beln vo disan ma gloabet un no mindar pensàrn lai zo vänga a groazez un taürz geschénkh, umbrómm di zait vo Boinichtn mocht khemmen genützt z'stiana nâmp ünsarn laüt un alln in sèllnen bobar haltn gearn.

An graz un guate Boinichtn, Samuel Pedrazza

Istituto Cimbri
Kulturinstitut Lusérn
Tel. 0464-78.96.45
info@kil.lusern.it
www.istitutocimbri.it

Dar drago Vaia

La novità delle ultime settimane, un drago gigantesco, l'opera d'arte in legno più grande d'Europa che ha fatto riconoscere Lavarone e tutta l'Alpe Cimbra ancora una volta per idee innovative e per un turismo lento e sostenibile.

Ünsar hoachebene iz sa vil gekhennt, in Beleschlánt un in Taütschlánt o, vor di schümman beldar, vor di piste vo ski un vor da zimbar kultür un zung o. In di lestin bochan anvétze saibar gánt aft alle di djornél un websait vor an naüing prodjèkht von Kamòu vo Lavròu boda hatt gemacht machan in artist Marco Martalar an groazan drago au atti bisan vo Magrè boda áschauget daz gántz lánt vo Lavròu. Dar drago hoazt Vaia, azpe dar schaüla bint boda hatt distrüdjart vil beldar in bimmat 2018, un iz láng 7 mètre un hoach 6; 'z iz da gròazarste skultür pitt holtz vodar Euròpa. 'Z iz nèt da earst skultür von Marco Martalar boda hatt sa augemacht, hërta pittn holtz hintargestánt vo Vaia, an hà a Gallio, an groazan leu ka Slege un an hirsch in Milegrüam; dar drago però iz sichar dar gròazarste un iz khent gemacht zoa zo lazza seng di sterche auzoziagase vo Vaia un zo gedenkha in “Avez del Prinzepp” o boda iz gest umgevallt 'z djar 2017.

Dar drago hatt geprenk vil interesse vor di lavròunar un vor di turistn o, tánto ke in earst sántza un sunta soinda khent redjstrárt ploaz laüt boda soin gánt z'seganan un att internet mabar sa vennen ettlane foto o. Disa skultür iz nèt gest pensárt zo stiana alümma, si iz a toal vonan prodjèkht boda hoazt “Lavarone Green Land” un boda bill machan khennen alle di staigela vo Lavròu bodada soin un machan a naügez boda partirt pròpio vo Magrè un boda bart hoazan “Sentiero delle Leggende”. Hërta pittn grümma pensiaro nèt zo inquinàra, 'z holtz von drago iz nèt khent tratárt un bart gian vürsnen zo darvàuila un zo skomparira laise laise azpe alle di resti vo Vaia, a naüga prospettiva vo kunst boda bèkslt pittar zait un boma mage gödarn alle di tagn ándarst un boda bartn stian lai guin un negela.

Giada von Galén